

KONGL. MAJ:TS OCH RIKETS KOMMERSKOLLEGII

OCH

KONGL. GENERALTULLSTYRELSENS

GEMENSAMMA UNDERDÅNIGA UTLÅTANDE

ANGÅENDE AF SÄRSKILDA KOMITERADE AFGIFVET UNDERDÅNIGT
BETÄNKANDE MED FÖRSLAG TILL FÖRORDNING OM FRILAGER
OCH FRIHAMN M. M.

STOCKHOLM,
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG,
1896.

Till Konungen.

Sedan, i anledning af Riksdagens uti skrifvelse den 13 april 1894 hos Eders Kongl. Maj:t gjorda framställning, att Eders Kongl. Maj:t måtte låta utreda, om och under hvilka vilkor frilagersinstitutionen lämp-

ligen skulle kunna, utan uppoffringar för statsverket, här i landet införas, samt derefter till Riksdagen inkomma med de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kunde gifva anledning, äfvensom att Eders Kongl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar i Sverige, Eders Kongl. Maj:t den 5 oktober nämnda år uppdragit åt en komité att verkställa de utredningar och uppgöra de förslag, som afsåges i Riksdagens förenämnda skrifvelse, så har denna komité under den 22 juni nästlidna år afgifvit underdånigt betänkande i ämnet, innefattande, jemte utlåtande och motiv,

1) förslag till förordning om frilager och frihamn, jemte, såsom bilaga dertill, särskildt förslag till förordning ensamt om frilager;

2) förslag till kungörelse angående vissa ändringar i tullstadgan den 2 november 1877; samt

3) förslag till kungörelse, innefattande vissa ändringar i förordningen angående frilager för proviantering af fartyg i Öresund den 18 september 1874.

Genom nådig remiss den 28 juni nästlidna år har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Kommerskollegium och Generaltullstyrelsen att i detta ärende gemensamt afgifva underdånigt utlåtande.

Då embetsverken ansett, att, innan ärendet till slutlig handläggning hos embetsverken företoges, handels- och sjöfartsnämnderna i vissa af rikets mest betydande stapelstäder, nämligen Stockholm, Göteborg, Helsingborg, Malmö, Gefle och Sundsvall, borde lemnas tillfälle att i ämnet sig yttra, har, i öfverensstämmelse med af embetsverken den 10 september nästlidna år fattadt beslut, Kommerskollegium enligt skrivelser af samma dag lemnat en hvar af handels- och sjöfartsnämnderna i sagda städer tillfälle att öfver komiténs betänkande och förslag afgifva yttrande, hvilket borde till Kommerskollegium insändas före den 1 nästpåföljande november; och hafva i följd häraf till Kollegium inkommit yttranden från Stockholms handels- och sjöfartsnämnd samt handels- och sjöfartsnämnderna i Göteborg, Malmö och Gefle.

Härjemte hafva, på anmodan af Generaltullstyrelsen, yttranden i ämnet afgifvits af tullkammaren och nederlagskontoret i Stockholm, tulldirektören i Göteborg samt dervarande tullkammare och nederlagskontor, äfvensom af tullkammaren i Malmö.

Med återställande af remissakten och öfverlemnande af samtliga omförmälda yttranden få embetsverken härmed fullgöra den genom den nådiga remissen dem meddelade befallning, dervid embetsverken anse sig till en början böra, under hänvisning i öfrigt till det af komitén

afgifna betänkandet, af hvad deri anförts och föreslagits här criura om följande.

Efter det i inledningen till betänkandet, bland annat, redogjorts ej mindre för det af särskilde den 27 oktober 1882 förordnade komiterade år 1884 afgifna betänkande jemte förslag till förordning om kreditupplag och frilager samt deraf beroende ändringar i tullstadgan och handelsbalken, för Kommerskollegii och Generaltullstyrelsens den 4 juni 1885 deröfver afgifna underdåniga utlåtande och för det förslag till förordning angående allmänt frilager, som derefter i nådig proposition den 26 mars 1886 förelades Riksdagen, men icke af denna antogs, än äfven för de förslag, som sedermera väckts om införande af frilagers- och frihamnsinstitutionerna i vårt lands tullagstiftning, och dessa förslags behandling och utgång i Riksdagen, har komitén i sitt utlåtande till en början erinrat, hurusom dess uppdrag innefattade två skilda uppgifter, nämligen dels att utreda om och under hvilka vilkor frilagersinstitutionen lämpligen kunde, utan uppoffringar för statsverket, här i landet införas, samt afgifva de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kunde gifva anledning, dels att verkställa utredning rörande möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar i Sverige. Vid den förra delen af uppdraget bade sålunda bundits det vilkor, att af frilagersinstitutionens införande ej skulle föranledas några uppoffringar för statsverket, medan ett sådant vilkor ej gifvits beträffande frihamnsfrågan. I afseende å frilagersinrättningen hade komitén ock att afgifva de förslag till lagstiftningsåtgärder, hvartill utredningen kunde gifva anledning. Rörande frihamnsfrågan åter hade icke sådant uttryckligen ålagts komitén. Komitén hade trott sig fatta sin uppgift i sistnämnda ämne rätt, då den funnit utredningen böra afse, huruvida erforderliga förutsättningar funnes för inrättande af frihamnar i Sverige; huruvida vår industri, handel och sjöfart skulle af sådana anläggningar, i och för sig betraktade, tillskyndas afsevärda fördelar; huruvida de direkta och indirekta uppoffringar, som föranleddes af frihamnar, möjligen lade hinder i vägen för att sådana skulle kunna här komma till stånd; äfvensom huruvida något allmännare intresse och någon större offervillighet vore att för ändamålet påräkna inom vårt land. Komitén hade tillika, med stöd af hvad vid frågans behandling i Riksdagen förekommit, utgått derifrån, att den icke skulle öferskrida sitt uppdrag, om den, under förutsättning att utredningen gäfvit vid handen, att frihamnsanläggningar i Sverige vore både möjliga och lämpliga, yttrade sin mening angående det sätt, hvarpå, och de allmänna vilkor, hvarunder frihamnar borde här inrättas och rörelsen i dem drivas, liksom icke heller om komitén afgäfvit förslag till de härför

påkallade lagstiftningsåtgärder, som i frågans närvarande skick kunde finnas möjliga och tjenliga att meddela.

I den utredning af frilagersfrågan, som derefter af komitén lemnats (pag. 72—88), har komitén uttalat den öfvertygelse, att för den affärsman, som drefve handel med eller i hvars rörelse inginge användandet af utländskt tullpliktigt gods, frilagret erbjöde afsevärda fördelar, samt närmare redogjort för dessa fördelars beskaffenhet, hvarefter komitén — under framhållande, att frilagersinstitutionens införande dock uppenbarligen icke borde ifrågakomma under annan förutsättning än att fördelarne deraf icke öfvervägdes af olägenheter, hvilka icke kunde undanrödjas — till bemötande upptagit de hufvudsakliga invändningar, som blifvit gjorda eller, enligt komiténs åsigt, vidare kunde framställas mot lämpligheten af institutionens införande. Dervid har komitén, bland annat, beträffande en inom Riksdagen gjord anmärkning, att för de varor, vid hvilkas förtullning vigtafdrag ej finge ske för omslag, inlägg m. m., en del af tullafgifterna skulle kunna undgåas derigenom att godset å frilagret befriades från detta emballage och fördes till förtullningslokalen utan något emballage eller med allenast ett mycket lätt omslag, förmålt sig anse denna anmärkning fullt riktig, dock icke såsom en anmärkning mot frilagersinstitutionen själf, utan så att förstå, att den borde föranleda till förändrade bestämmelser i tulltaxan, så vidt anginge de rubriker, som af anmärkningen drabbades. Den erinran vore väl sann, att varuegaren äfven nu hade tillfälle att före varornas införsel i riket vidtaga de ompackningsåtgärder, hvarom här vore fråga, och på detta sätt kringgå tulltaxans bestämmelser i ämnet; och sådant skedde i själfva verket i ganska stor omfattning. Särskildt vissa manufakturvaror inkomme och förtullades utan omslag, medan de kartonger och dylikt, hvori de utbjödes i detaljhandeln, inkomme för sig, ett förpackningssätt, som vore känt under namn af det ryska. Det kunde dock icke nekas, att ett sådant förfarande kunde i mycket större omfattning anlitas, derest ompackningen, på sätt händelsen skulle blifva genom frilagers inrättande, kunde ske på samma plats, som tullbehandlingen egde rum, än om den måste verkställas å ort utom landet. Den besparing af tullumgälder, som importör kunde genom dylika ompackningar tillvinna sig, vore också för vissa af de varor, rörande hvilka tulltaxan innehölle föreskrift om förtullning brutto, så pass betydande, att den inbjöde till att af honom eftersträfvast. Enligt hvad komitén inhemtat inginge omslagens vikt i sagda varors bruttovikt i allmänhet med omkring 20 à 25 procent och lägst med 5 procent. Ifrågavarande anmärkning borde dock, på sätt redan antyds, ingalunda föranleda till att förkasta frilagers-

institutionen. Deremot ansåge komitén, att, derest denna komme till stånd, i sammanhang dermed borde vidtagas de ändringar i tulltaxan att, jemte borttagande vid vissa rubriker af vid dem meddelad föreskrift att vid varans förtullning afdrag ej finge göras för vigt af omslag, askar, inlägg m. m., tullsatserna vid dessa rubriker erhöle en motsvarande förhöjning. Denna ändring ansåge komitén nödvändig till förebyggande af att, genom frilagrets användande till ompackningar i angifna syfte, vare sig staten lede minskning i tullinkomster, eller det med införseltullarne afsedda skyddet för de inhemska näringarne förringades, eller orättvisa uppstode för de importörer, som utan begagnande af frilager införde sina varor. Till upplysning om hvilka förändringar i tulltaxan, som deraf skulle föranledas, hade, på begäran af komitén, öfverinspektoren och tullförvaltaren vid härvarande packhusinspektion utarbetat en betänkandet under bil. A. bifogad promemoria, till innehållet hvaraf komitén, som ansett det icke tillkomma sig att afgifva detaljerade förslag till förevarande ändringar, hänvisade.

Vidkommande öfriga af komitén till bemötande upptagna invändningar mot frilagersinstitutionen har komitén ansett dem dels icke förtjena afseende, dels, i likhet med ofvanberörde invändning, kunna genom lämpliga lagstiftningsåtgärder undanrödjas, i följd hvaraf komitén icke i dessa invändningar funnit någon orsak att frånråda institutionens införande.

Sedan komitén derefter ingått i en undersökning, huruvida frilagersinstitutionen skulle kunna åvägbringas under det i uppdraget åt komitén uppställda vilkor, eller att kostnader icke derigenom finge tillskyndas statsverket, har komitén slutligen sammanfattat det i ämnet anförda i ett uttalande af den åsigt, att frilagersinstitutionen lämpligen kunde här i landet införas utan uppoffringar för statsverket.

I följd häraf har komitén uppgjort förslag till de lagstiftningsåtgärder, som erfordrades för frilagersinstitutionens införande.

Beträffande hufvudbestämmelserna i detta förslag, hvilket inginge i förslaget till förordning om frilager och frihamn, har komitén anført:

Förslaget hvilade väl på samma hufvudprinciper som 1886 års förslag, men det innefattade många viktiga skiljaktigheter, påkallade af ändrade förhållanden eller andra orsaker. Enligt komiténs förslag kunde till frilager inrättas antingen en särskild byggnad eller ett visst område med byggnader och upplagsplatser. Frilager kunde förläggas i stapelstad, der tullkammare under tullförvaltares öfverinseende funnes, eller undantagsvis, der särskilda lokala förhållanden det betingade, i närheten af sådan stapelstad. För inrättandet fordrades tillstånd af Generaltull-

styrelsen, dock att, om medgifvande söktes till upprättande af frilager i närheten af stapelstad, saken skulle underställas Konungens pröfning. Å frilager kunde varor intagas utan att underkastas undersökning eller tullbehandling. Intagna varor kunde uppläggas, ompackas, delas, bearbetas och på allt sätt behandlas som om de ännu icke införts öfver svenska tullgränsen. Frilagret skulle stå under tullbevakning och vara anordnad så, att tullkontrollen kunde lätteligen utöfvas. Vederbörande tulltjensteman finge ej vägras tillträde till någon afdelning af frilagret. Detta skulle vara strängt isolerad genom lämplig hägnad eller annorledes och hvarje utgång bevakas särskildt. Vakt- och expeditionsrum skulle tillhandahållas af egaren, som hade att gälda statens kostnad för tullbevakning, bokföring och expedition; och skulle för denna kostnad ställas säkerhet. Tillstånd att inrätta frilager, hvilket gifvetvis äfven innefattade rätt att drifva anstalten, kunde meddelas endast stadskommun, aktiebolag med uteslutande svenske delegare och med styrelse, bestående af i riket boende svenske undersåtar, handelsbolag med likaledes i riket bosatte svenske bolagsmän samt enskilde här boende svenske medborgare, som vore berättigade att i Sverige idka handel eller annan näring, med hvars utöfvande följde skyldighet att föra handelsböcker; och kunde tillståndet icke å annan öfverlätas utan medgifvande af den, som lemnat detsamma. Bestämmelser i de uti sista punkten omförmälda hänseenden saknades i 1886 års förslag. För frilager skulle finnas reglemente och taxa, fastställda det förra af Generaltullstyrelsen och det senare af Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande. Innan frilager finge begagnas, skulle det afsynas. Inom frilager finge byggnad eller lägenhet ej upplåtas till eller användas såsom bostad, ej heller lokal upplåtas till annan än den, som vore berättigad att här idka handel eller annan näring och blifvit af Generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagershafvare. Efter särskildt tillstånd af Konungen kunde inom frilager idkas industriel verksamhet, dock icke boktryckeri eller rörelse, som vore menlig för anstalten eller der intagna varor. Förslaget förbjöde, i olikhet med 1886 års förslag, att inom frilager idka detaljhandel eller att der till förtäring eller eljest till personligt bruk använda utländska varor af tullpliktigt slag med mindre än att de förut blifvit i riket behörigen införtullade. Å frilager kunde intagas tullpliktigt, förtulladt eller tullfritt gods med undantag af dels, likaledes i olikhet med 1886 års förslag, ej mindre spannmål, än äfven bränvin och sprit för annat ändamål än användning vid andra tillverkningar, dels ock smittoförande samt eldfarliga eller eljest för anstalten eller der intagna varor skadliga ämnen. Varornas in- och uttagning skedde under tullverkets

kontroll och enligt noggrannt föreskrifna regler. Öfverträdelse af gifna bestämmelser vore belagde med delvis ganska stränga straff. Slutligen förutsatte komiténs förslag att genom särskild lag skulle öppnas möjlighet att beträffande frilagersgods skulle kunna, efter medgifvande af Konungen, utfärdas så kallade warrants.

Komitén har härefter öfvergått till en utredning af frågan om möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar i Sverige, hvilken fråga behandlats å sid. 90—104 af betänkandet; och har komiténs sammanfattat hvad derom af komiténs anförts i ett uttalande af den åsigt, att förutsättningar funnes för tillvinnande åt svensk frihamn af nödigt trafikområde, samt att frihamnsinstitutionen, i och för sig betraktad, vore egnad att bereda vår industri, handel och sjöfart afsevärda fördelar.

Komitén har emellertid ansett det uppenbart, att för ett sådant företag som en frihamn kräfdes ett mått af uppoffringar, både direkta och indirekta, som måste blifva synnerligen afsevärdt; och detta icke blott för sjelfva anläggningens åstadkommande och drifvande, utan ock för beredande af sådana lättnader för rörelsen, särskildt i afseende å fartygsumgälder, att trafiken leddes till och begagnade sig af den nya institutionen.

Till besvarande har alltså upptagits frågan om beskaffenheten och möjligheten af dessa uppoffringar, så vidt anginge svensk frihamn; och har komiténs dervid funnit det vara gifvet, att statens medverkan för sådana anläggningar icke kunde undvaras. Denna medverkan borde, enligt komiténs åsigt, bestå i att främja och understödja företaget både direkt och indirekt; direkt genom att, derest, på ansökning af vederbörande, sådant funnes böra ega rum, staten för hamn- och andra byggnaders åstadkommande lemnade understöd i form af lån eller statsbidrag, och indirekt genom att staten afstode från eller medgäfvade lättnad beträffande vissa af sjöfarten nu utgående umgälder; i enlighet med hvad egt rum i fråga om Köpenhamns frihamn beviljade skattefrihet för hamnens område med derå uppförda byggnader; äfvensom, på sätt särskildt i Tyskland skett, underlättade exporten genom nedsatta jernvägsfrakter för gods, bestämdt till utförsel; hvarförutom frihamnstrafiken kunde gynnas äfven genom subventioner åt reguliera exportlinier.

Vidkommande särskildt fartygsumgälderna har komiténs — efter att hafva framhållit, att det väl icke låge i begreppet frihamn, att alls inga afgifter der skulle af fartygen uppbäras, men att det snart sagdt vore en gifven sak, att, derest man ville vinna det med frihamn afsedda gagnet, väsentliga lättnader måste förunnas beträffande fartygsumgäl-

derna — vidare anført, att detta kraf framträdde icke minst, då det gälde att planlägga en svensk frihamn, enär hänsyn dervid gifvetvis måste tagas till skeppsumgålderna i den svenska frihamnen närbelägna främmande hamnar och särskildt i Köpenhamns frihamn. För öfrigt vore sjöfartsafgifterna i vårt land i och för sig så tryckande, att det, vare sig frihamn komme till stånd eller icke, syntes önskligt, att lindring i desamma måtte kunna beredas.

För åstadkommande af dylika lindringar, hvilkas vinnande således synts komitén vara en bestämd förutsättning för att afsedt gagn skulle kunna erhållas af en svensk frihamn, erbjöde sig i första rummet en utväg, som redan delvis blifvit beträdd, men hvilken borde fortsättas och fullföljas. Komitén syftade på frågan om lastpenningarne, hvilka komitén ansåge böra i sammanhang med öppnande för trafik af svensk frihamn helt och hållet afskaffas, och detta icke blott för fartyg, som i frihamn in- och utlöpte, utan i hela landet, då nämligen en olikhet härutinnan skulle innebära en orättvisa mot de hamnar, som icke vore frihamnar. Då komitén förordade borttagandet af lastpenningarne, hade komitén icke förbisett, att denna lindring skulle komma lika väl utländska som våra egna fartyg till godo. Men dels lade våra traktater, innehållande klausuler om vare sig behandling af det främmande landets fartyg i afseende å skeppsumgälder lika med vårt lands, eller om behandling såsom mest gynnad nations, hinder för ett annat förfarande, dels vore det att hoppas, att de svenska fartygens antal just genom påverkan af de nu ifrågasatta nya institutionerna skulle stiga på de utländska, Sverige trafikerande fartygens bekostnad.

Hvad åter anginge fyr- och båkafgifterna, syntes komitén ett upphäfvande af dem och ett uppförande i riksstaten, såsom fallet vore i Danmark, af ett anslag till fyr- och båkväsendet väl icke kunna nu ifrågasättas, helst dessa afgifter helt nyligen reglerats, hvarvid den inrikes fyr- och båkafgiften bortfallit. Men komitén ansåge det emellertid med hänsyn till frihamnstrafiken oundgängligt, att ifrågavarande afgifter dels nedsattes, dels ock antingen bestämdes att utgå efter lossadt och lastadt tonnage eller ock, enligt föredömet från Köpenhamn beträffande hamnafgifterna, omfördes till en afgift å varorna att uppbaras, när dessa utginge från frihamn till afsättning inom landet, hvilken senare väg, då frihamn i tullhänseende skulle betraktas såsom utrikes ort, måhända vore riktigast att beträda. Väl vore det sant, att, äfven om afgiften beräknades direkt efter fartygets drägtighet, den likväl i sista hand drabbade varuegaren, men det skulle sannolikt icke blifva möjligt att få till stånd en ordnad fartygstrafik på svensk frihamn utan någon-

dera af de sist ifrågakända ändringarnes genomförande. Knappast torde man kunna hoppas, att svenska frihamnar alltid skulle förse fartygen med, eller att fartygen städse skulle föra till sådana hamnar fulla laster, utan torde de ofta komma att der intaga eller lössa endast en del af sin last, och med afseende härå skulle bibehållandet af de nuvarande grunder för fyr- och båkafgifternas utgående onekligen hämma eller omöjliggöra den lifligare sjöfart, som med gynsamare afgiftsgrunder syntes kunna förväntas.

Det vore tydligt, att hvad komitén yttrat om fyr- och båkafgifterna äfven gälde om de afgifter, som af fartyg utginge till kommunernas hamnväsen. Äfven dessa, hamnafgifterna för fartyg, borde, om afsedt gagn skulle af frihamnen vinnas, göras så lindriga som det, med hänsyn till förhanden varande behof af inkomster för hamnväsendet, vore möjligt, och borde äfven de af samma skäl, som anförts beträffande fyr- och båkafgifterna, antingen bestämmas att utgå efter lossadt och lastadt tonnage eller ock omföras till en varuafgift. Då emellertid denna fråga i första hand vore beroende af kommunerna, borde det beaktas att från Stockholm, Göteborg och Malmö till komitén inkomna yttranden alla innehölle ett uttalande om att vederbörande kommuner i detta fall antoges skola göra de eftergifter, de funne möjliga.

Att utarbete eller afgifva några detaljerade förslag i afseende å de åtgärder för frihamnsinstitutionens genomförande, som sålunda af komitén framstälts såsom önskvärda eller nödvändiga, har komitén emellertid ansett falla utom ramen för dess rörande frihamnsfrågan gifna nådiga uppdrag.

Komitén har icke ansett det tillkomma sig att för egen del uttala något omdöme i fråga om, huruvida utsigter funnes för att frihamnar här i landet verkligen skulle komma till stånd, derest de blefve medgifna under de förutsättningar, komitén framhållit, liksom det syntes komitén icke tillhöra dess uppgift att utreda, å hvilka orter frihamnar lämpligast borde inrättas. Men komitén har framhållit, att, enligt hvad ofvanberörda från Stockholm, Göteborg och Malmö inkomna yttranden gäfvit vid handen, inom dessa kommuner, hvilka syntes bjuda de största förutsättningarna för att kunna samla den för en frihamn nödiga trafiken och äfven vara de, hvilka kunde bringa de största pekuniära offer för utförande af en frihamnsanläggning, frihamnsfrågan stälts på dagordningen och äfven delvis omsatts i handling, i det att förberedande åtgärder vidtagits för sakens bringande till verkställighet, då lagstiftningen det tilläte. Finge man döma härå, ville det således synas, som om både intresse och offervillighet för saken vore rådande i landet. Denna om-

ständighet kunde, enligt komiténs förmenande, anses gifva dess åsigt om möjligheten och lämpligheten af frihamnsanläggningar ett ganska starkt stöd. Vid sådant förhållande syntes det komitén, att lagstiftaren borde tillse, det den svenska tullagstiftningen icke förhölle svenska näringsidkare lättnader i tullhänseende, som icke strede mot de principer, hvarpå samma lagstiftning hvilade, och att han alltså borde, äfven om han icke skulle känna sig öfverbevisad om, utan till och med ställa sig något tviflande gent emot de längst gående, på frihamnsinstitutionen grundade förväntningarnes uppfyllelse, dock genom lagbestämmelser, som medgäfve institutionens införande, bereda möjlighet dertill.

På grund häraf och i enlighet med den uppfattning om sitt uppdrag, som komitén, enligt hvad ofvan berörts, i början af betänkandet uttalat, hade komitén att angifva sin åsigt om de allmänna villkor, hvarunder frihamnar borde kunna här medgifvas och rörelsen i dem drifvas, och då så skedde, angäfve komitén på samma gång de hufvudgrunder, hvarpå de i dess förslag till förordning om frilager och frihamn intagna bestämmelser om frihamnar hvilade.

Komitén har dervid först uttalat, att, enligt dess uppfattning af hvad i ämnet förekommit inom Riksdagen, med den institution, som ifrågasatts att under benämningen frihamn införas i den svenska tullagstiftningen, afsetts icke ett sådant tullupplag med hamn, som oftast betecknades med ordet fridocka, utan en anstalt, utrustad med friheter och lättnader, motsvarande dem, som ansetts kunna medgifvas i Hamburgs och Köpenhamns frihamnar. Komitén vore ock för sin del öfvertygad om att en fridocka icke skulle visa sig motsvara de fordringar, man hade rätt att ställa på en ny tullinstitution, inrättad, bland annat, i syfte att bjuda vårt näringslif det mest tidsenliga vapen i den ekonomiska täffingskamp, som, hvad vårt land anginge, till hufvudsaklig del leddes från Hamburg och Köpenhamn; och komitén hade därför vid utarbetande af sitt förslag såsom den för sig ledande grundsatsen uppställt, att för svensk frihamn borde medgifvas alla de friheter och lättnader i afseende å behandling och bearbetning af gods samt utöfvande af verksamhet inom frihamnen, hvilka, ledande till svenska industriens, handelns och sjöfartens fromma, vore förenliga med bevarande af full trygghet för att de fastställda tullafgifternas utbekommande icke genom frihamnen i den ringaste mån sattes på spel. Med tillämpning af denna grundsats hade i komiténs förslag uttalats, att frihamn skulle i fråga om tull- och tillverkningsafgifter anses såsom utrikes ort, hvaraf blifvit en följd att fartyg och gods inom frihamn icke skulle vara underkastade vidare tillsyn från tullverkets sida, än som erfordrades för utöfvande af kontroll å efter-

lefnaden af de angående frihamn meddelade allmänna eller särskilda föreskrifter. Fiktionen om frihamn såsom utrikes ort hade också medfört de korollarier, att från inrikes ort till frihamn inkomna varor skulle i fråga om rätt till restitution af tull- och tillverkningsafgifter, äfvensom i öfrigt i tullhänseende betraktas såsom från riket utförda samt således vid återinförsel underkastas samma behandling, som direkt från utrikes ort till frihamn inkommet gods skulle undergå, då det från frihamnen infördes i riket. Det vore af författningsförslaget utan vidare klart, att varor äfven i frihamn finge ompackas, delas, bearbetas och i öfrigt behandlas, alldeles som om de, ur svenska tullverkets synpunkt sedt, icke befunno sig inom svenskt område.

Frihamn kunde, enligt förslaget, inrättas i eller i närheten af stapelstad med tullkammare under tullförvaltares öfverinseende och skulle naturligen liksom frilagret stå under tullverkets uppsigt och bevakning. För frihamn fordrades ett till sina gränser noggrannt bestämdt område, omfattande dels hamn och tillhörande anstalter för sjöfarten, dels ett derinvid beläget genom hägnad från vidliggande mark afspärradt landområde med byggnader och upplagsplatser. Liksom frilagret skulle frihamn vara anordnad så, att erforderliga tullkontroller kunde deröfver utöfvas. Tillträde till anstalten och lokaler derinom skulle stå vederbörande tulltjenstemän öppet, och samma fordringar som vid frilager gälla vid frihamn beträffande anordnande af lämpliga vakt- och expeditionsrum, bevakning af utgång åt landsidan samt rätt för tulltjenstemän att visitera utgående personer. Derjemte fordrade förslaget, såsom naturligt vore, särskild bevakning af frihamn äfven åt sjösidan. Deremot hade det synts komitén billigtvis icke kunna såsom ett allmänt vilkor för frihamns inrättande och drift uppställas, att anstaltens egare skulle gälda statens kostnad för tullbevakning, bokföring och expedition vid frihamn; ett sådant vilkor hade heller icke, så vidt för komitén vore känt, blifvit af någon ifrågasatt. Skulle det emellertid finnas lämpligt, att sagda kostnad eller viss del deraf skulle utgöras af frihamns egare, vore detta en fråga, som finge bero på särskildt beslut.

Tillstånd att inrätta frihamn, hvarmed naturligen vore förenad rätt att också drifva anstalten, finge icke utan Konungens tillstånd öfverlätas å annan och kunde enligt förslaget vinnas af stadskommun eller aktiebolag, som bestode af uteslutande svenske delegare, och hvars styrelse utgjordes af här i riket bosatte svenske undersåter.

Äfven för frihamn skulle finnas reglemente, som för sådan inrättning fastställdes af Konungen, äfvensom af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fastställd taxa å afgifter för begagnande af byggnad, magasins-

rum eller upplagsplats inom frihamn. Innan frihamnen finge begagnas, skulle vidare styrkas, att den vore utförd enligt faststald plan. Tillstånd till frihamnens öppnande skulle meddelas af Generaltullstyrelsen, som derom utfärdade allmän kungörelse.

Förslaget förbjöde äfven att inom frihamn upplåta och använda byggnad till bostad, dock med visst af omständigheterna betingadt undantag. Deremot upptoge förslaget icke någon bestämmelse motsvarande den, som, hvad anginge frilager, förbjöde upplåtelse af byggnad, magasinsrum eller upplagsplats åt annan än den, hvilken, enligt hvad i förordningen sades, blifvit af Generaltullstyrelsen godkänd såsom frilagershafvare. En dylik inskränkning i rätten att begagna frihamn skulle belägga rörelsen derinom, hvilken fordrade friare former än frilagersrörelsen, med så tryckande band, att institutionens syfte derigenom skulle väsentligen förryckas. Till frihamn torde ofta med fartyg ankomma varor, till hvilka godsegare icke anmälde sig eller hvilka icke vore afsedda att inom frihamn uppläggas utan allenast att passera densamma för transitförsändning eller intagning å annat upplag. Hvad åter anginge drifvande af industriel verksamhet inom frihamn, skulle dertill fordras tillstånd af Konungen. Sådant tillstånd skulle likväl icke kunna afse boktryckerirörelse eller verksamhet, egnad att medföra fara eller olägenhet för anstalten eller der intagna varor.

Detaljförsäljning af varor skulle vara förbjuden äfven inom frihamn, dock med det af sjöfartsrörelsen inom frihamnen påkallade undantag, att efter särskildt tillstånd af Konungen detaljhandel med fartygsproviant och andra skeppsförnödenheter skulle få ega rum under de vilkor, Konungen bestämde. Icke heller skulle till förtäring eller eljest till personligt bruk inom frihamn få användas utländska varor af tullpliktigt slag, som ej förut blifvit i riket införtullade, eller svenska varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter blifvit vid utförseln till frihamnen ifrågasatt; dock med vissa nödvändiga undantag i afseende å proviantartiklars användande af besättningar å fartyg.

Hvad anginge de varuartiklar, som, enligt förslaget, skulle vara tillåtna eller förbjudna att i frihamn införas, skulle härom gälla hvad om varors intagning å frilager föreslagits. Dock skulle fartyg, som innehade till införsel i frihamn förbjudet gods, få, der sådant ej strede mot föreskrift i annan författning, ingå i frihamn, under vilkor att godset ej der lossades eller i annat fartyg omlastades.

Äfven frihamnsegare skulle gifvetvis kunna vinna rätt att angående i frihamnen upplagdt gods utfärda warrants.

Vidare lemnade förslaget de regler för trafiken till och från fri-

hamn, som funnits böra i tullhänseende meddelas, dervid beträffande behandling af fartyg och last inom hamnen föreslagits många till trafikens bekvämlighet syftande och af begreppet frihamn betingade lättnader från de enligt tullagstiftningen i allmänhet gällande regler. Den ledande grundsatsen hade äfven här varit den, att frihamnen vore att betrakta såsom utrikes ort, och att formaliteter, hvilka ej kräfdes för bevarande af statsverkets rätt, borde bortfalla. Gifvet vore det emellertid, att frågan om de lättnader särskildt för den sjöväga frihamnstrafiken, hvilka i tullhänseende kunde lämpligen medgifvas, i mycket hög grad påverkades af lokala förhållanden, hvadan planläggande af den nya institutionen framför allt i detta afseende varit underkastadt många vanskligheter. Komitén vore heller icke blind för att, sedan frihamn kommit till stånd och någon tids erfarenhet om de nu föreslagna bestämmelserna, der de blefve gillade, vunnits, ändringar i eller tillägg till desamma skulle finnas behöfliga. I Danmark hade man gått en annan väg, i det man, först då den Köpenhamnska frihamnen låg färdig att öppnas, utfärdat bestämmelser för frihamnstrafiken i tullhänseende, dock icke ens då slutligt utan i form af ett interimistiskt reglemente. Den svenske lagstiftaren, hvilkens uppgift nu vore att ordna frihamnsinstitutionen i allmänhet, utan att något visst fall föreläge, borde dock enligt komiténs åsigt icke lämpligen följa samma väg och kunde svårligen underlåta att i den allmänna författningen intaga de bestämmelser i förevarande hänseende, som kunde blifva gemensamma för sjöfart och varuförsel till och från svenska frihamnar, helst antagligen frihamnars inrättande komme att blifva gauska mycket beroende af de allmänna vilkor, hvarunder trafikerande finge göra sig denna institution till godo, och hvarom alltså kännedom icke borde saknas. Komitén hade, med afseende härå och oafsedt de vanskligheter den mött, ansett sig böra afgifva förslag i detta ämne, dervid dock utväg i förslaget öppnats såväl till komplettering af som till jemkning och lättnader i de allmänna reglerna. Hvad särskildt anginge varuförsel till och från frihamn landvägen, vore därför i förslaget bestämmelser intagna liknande de för frilager förordade.

Till vinnande af bestämmelsernas behöriga efterlefnad vore deras öfverträdande i allmänhet belagdt med gauska stränga straff.

Sedan derefter en närmare motivering lemnats för vissa af de särskilda bestämmelser, som innehållas i komiténs förslag till förordning om frilager och frihamn, har komitén, beträffande det nämnda förslag

såsom bilaga vidfogade förslaget till förordning ensamt om frilager, yttrat, att, då det icke bestämdt ingått i komiténs uppdrag att utarbета förslag till lagstiftning angående frihamn, komitéen ansett det riktigast att öfverlemna äfven särskildt förslag till förordning endast om frilager, hvarför komitéen ur ofvanförstberörda förslag frånskilt de bestämmelser, som afsåge frilager, och sammanfört dessa uti ifrågavarande bilaga.

Vidkommande de af komitéen föreslagna ändringar i gällande tullstadga har komitéen förmält, att dessa i hufvudsak vore öfverensstämmande med de i Kommerskollegii och Generaltullstyrelsens utlåtande af den 4 juni 1885 öfver komitéförslaget af år 1884 tillstyrkta ändringar i samma stadga, som ansetts påkallade af då föreliggande förslag till förordning angående frilager. Då alla bestämmelser angående inrättande af frihamn samt om sjöfart och varuförsel till och från sådan hamn blifvit intagna i komiténs förslag till förordning om frihamn och frilager, hade några af frihamnsinstitutionen beroende ändringar ej vidtagits i tullstadgan; men det hade syntts komitéen böra i denna stadga intagas en hänvisning till författningen rörande frihamn; och hade denna hänvisning lemnats i en särskild paragraf, som komitéen funnit lämpligast kunna införas sist i tullstadgan.

Slutligen har komitéen i fråga om det af komitéen framställda förslag till ändringar i nådiga förordningen angående frilager för proviantering af fartyg i Öresund den 18 september 1874 anført, att, enligt hvad af komiténs utlåtande och förslag framginge, densamma, lika med 1882 års komité, för den ifrågaställda nya frilagersinstitutionen föreslagit benämningen frilager. I afseende å en sådan benämning hade embetsverken i deras utlåtande öfver oförmälda komiténs förslag erinrat, att det genom nyssnämnda nådiga förordning medgifna frilagret, hvilket i åtskilliga afseenden, såsom, bland annat, derutinnan att det gods, som derå upplades, befunnes under godsegarens egen vård, skilde sig från det föreslagna, icke komme att genom detta göras öfverflödigt, och att, då således två väsentligt olika frilagersinrättningar komme att bestå jemte hvarandra, skäl syntes förefinnas att till benämningen på något sätt skilja dem från hvarandra tydligare, än som skulle ske genom den af komitéen föreslagna benämningen »frilager». Denna erinran syntes föredragande departementschefen grundad och den af embetsverken föreslagna benämningen »allmänt frilager» blef i stället använd i Kongl. Maj:ts år 1886 afgifna förslag. Med fullt instämmande i de utaf embetsverken angifna skäl för olämpligheten af att använda en och samma benämning för de ifrågavarande båda institutionerna, hade komitéen dock funnit en annan utväg än den af embetsverken föreslagna böra anlitas

för undvikande af den påpekade oegentligheten. Utom det att det syntes olämpligt att åt den större och viktigare institutionen gifva en tyngre och ovigare benämning än åt den till användningen inskränkta institutionen, hade komitén, med afseende derå att i dess förslag dels uppstälts vissa kompetensvilkor både för frilagers inrättande och för att innehafva lokal derinom, dels äfven stadgats vissa inskränkningar vid frilagrets nyttjande för sitt ändamål, ansett benämningen »allmänt frilager» blifva i viss mån vilseledande. Och då härtill komme, att användandet endast af benämningen frilager för det i 1874 års författning afsedda särskilda upplag för proviantering af fartyg syntes komitén äfvenledes icke fullt egentligt, hade komitén ansett de ifrågavarande institutionerna lämpligen böra till benämningen särskiljas derigenom, att åt den genom 1874 års förordning medgifna institutionen gäfves den ändrade benämningen *proviauteringsfrilager*. Komiterade hade därför uppgjort ifrågavarande förslag till redaktionsjemkningar i sagda förordning.

Af ofvanberörda till embetsverken inkomna yttranden i ämnet inhemtas hufvudsakligen följande.

Handels- och sjöfartsnämnden i Gefle har ansett, att, derest frilagers- och frihamnsinstitutionerna komme till stånd, dermed skulle vinnas en stor förbättring och lättnad i våra handelsförhållanden, hvarför nämnden, som till alla delar gillade hvad komitén i dessa afseenden föreslagit, förordat antagandet af det ifrågavarande förslaget.

Handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg, som, enär den tid, hvarinom dess yttrande skolat afgifvas, icke tillåtit nämnden att närmare granska de föreliggande författningsförslagen, inskränkt sig till ett uttalande i allmänhet öfver komiténs betänkande, har, under omförmälade, hurusom nämnden redan länge på det lifligaste varit intresserad för åstadkommande i vårt land af en lagstiftning och anordningar i öfrigt, som kunde göra det möjligt för rörelsen att komma i åtnjutande af de beaktansvärda förmåner, hvilka med frilagers- och frihamnsinstitutionerna vore förenade, instämt såväl i den af komitén häfdade mening, att frilagersinstitutionen lämpligen kunde här i landet införas utan uppoffringar för statsverket, samt att frihamnsanläggningar i Sverige vore både möjliga och lämpliga, som ock i komiténs uttalade åsigt, att afgiftslättnader åt sjöfarten måste vara en bestämd förutsättning för att afsedt gagn skulle kunna vinnas af svensk frihamn, hvarjemte nämnden i ändamål

att visa det lifliga intresse för frilagers- och frihamnsfrågornas lyckliga lösning, som vore rådande i Göteborg, öfverlemnad ett antal exemplar af ett betänkande, som den 4 juni nästlidna år afgifvits af en komité, hvilken den 11 april 1894 blifvit af nämnden och Göteborgs handelsförenings fullmäktige tillsatt för afgifvande af förslag till ändrade bestämmelser beträffande tullbehandling af varor vid import och export, samt meddelat, att, på grund af hvad i berörda betänkande föreslagits, vederbörligt beslut fattats om en framställning till stadsfullmäktige i Göteborg derom att ett i betänkandet närmare omförmäldt område måtte tillsvidare reserveras för frihamn eller frilager.

Handels- och sjöfartsnämnden i Malmö har funnit komiténs förslag till förordning om frilager och frihamn ändamålsenligt, och särskildt har det syntts nämnden lyckligt, att förslaget omfattade såväl frilager som frihamn, då dessa båda institutioner enligt nämndens förmenande i tullhänseende icke synnerligen skilde sig från hvarandra, samt den svenska industrien, handeln och sjöfarten genom dem på en gång erbjödes alla de lättnader, som i andra länder endast så småningom införts. Nämnden har vidare anfört, att densamma med tillfredsställelse funnit, det komitén i förslaget gifvit den billigare frilagersinstitutionen en betydligt vidsträcktare omfattning än i andra länder. Denna anordning vore synnerligen väl afpassad för vårt land, hvars i förhållande till inlandet långa kuststräcka gäfvade det en mängd mindre hamnplatser, hvilka genom denna anordning skulle sättas i tillfälle att begagna sig af frilagersinstitutionen, men aldrig någonsin skulle blifva i stånd att förskaffa sig den vida dyrbarare frihamnsinstitutionen; och de städer, som möjligen i en framtid kunde nå den utveckling, som vore en nödvändig förutsättning för en frihamnsanläggning, sattes just genom frilagersinstitutionen i stånd att genast bereda sin handel och industri de fördelar, som med denna lagstiftning afsåges, samt derigenom att långt hastigare nå den grad af ekonomisk utveckling, som kostnaderna för den dyrbara frihamnsinstitutionen kräfde. Ehuru man icke med visshet kunde säga, att, derest den föreslagna lagen blefve antagen, frihamn omedelbart derefter skulle anläggas på någon bestämd plats inom landet, så vore det dock af största betydelse, att lagstiftningen icke lade något hinder därför, utan tydligt framhölle möjligheten deraf och sålunda sporrade utvecklingens gång derhän, att den ytterst gagneliga frihamnsinstitutionen hastigare och på flera ställen infördes. Hvad staden Malmö beträffade, torde behofvet af en frihamn derstädes både hastigare komma att visa sig och lättare kunna tillgodoses än å någon annan plats i Sverige, ty närheten till Köpenhamns frihamn med dess tillgång på sjölägenheter komme natur-

ligen att draga till Öresund en stor del af Sveriges export och att i södra Sverige utveckla exportindustri, så att utgående frakter i stigande mängd komme att erbjuda sig i Malmö, och fartyg sålunda genom en med Köpenhamn samverkande mindre frihamn der lättare stå att erhålla än på någon annan plats i hela riket. Nämnden förutsåge nämligen att med en sådan anordning fartyg kunde lossa och lasta å båda dessa platser. Det vore snart 15 år sedan intresset för frihamn i Malmö framkallat det första förslaget i sådant syfte. Sedan dess hade upprepade motioner i ämnet blifvit väckta både i stadens hamndirektion och hos stadsfullmäktige och ledt, bland annat, till ett stadsfullmäktiges beslut den 6 februari 1891 att inbjuda till täflan om förslag till ny hamnanläggning i Malmö, omfattande jemväl hamn för oceanångare, afsedd att användas till frihamn, så snart lagstiftningen det medgäfvde. Under år 1895 hade stadsfullmäktige anslagit medel till omarbetande af det förslag, som segrade vid berörda täflan, och derigenom visat, att samhällets redan gamla intresse för en frihamn derstädes fortfarande vore lifskraftigt och rustadt till handling så snart tillfälle dertill erbjödes.

Stockholms handels- och sjöfartsnämnd har ansett, att genom komiténs arbete ett betydelsefullt steg blifvit taget i en riktning, som länge förgäfvdes varit af representanterna för vårt lands handel och industri eftersträfvad, men att dock anledning vore för handen att befara, att, om det föreliggande förslaget blefve upphöjdt till lag, de väntade fördelarne af frilagers- och frihamnsinstitutionerna komme att ej oväsentligt reduceras. I detta afseende vore i första rummet att anmärka de stränga och omständliga bestämmelser, med hvilka komitén aktat nödigt reglera rörelsen inom de från tullpligtighet fritagna områdena. Då det, för att verksamheten inom dessa skulle blifva rätt fruktbringande, vore af vikt att den finge bedrivas så mycket som möjligt utan de band, som i tullinlandet icke kunde undvaras, hade det varit högeligen önskvärdt, om komitén kunnat föreslå något mindre tränga former för denna verksamhet. Till de bestämmelser, som i synnerhet borde komma att verka hämmande på trafiken i de tullfria områdena, vore, enligt nämndens åsigt, särskildt att hänföra de stadganden, som föresloges i §§ 22, 37, 42 och 43. Äfven syntes det nämnden väl strängt att, såsom i § 2 mom. 2 föresloges, fordra att vaktrum skulle finnas invid hvarje utgång, således äfven vid utgångar, som i regeln hölles stängda och endast vid särskilda tillfällen vore öppnade. Utan tvifvel skulle det ock i hög grad bidra att öka trafiken i en blifvande frihamn, om bestämmelsen i § 38 b) kunde ändras derhän, att fartyg, som lossat en del af sin last i en inrikes hamn, och hvars återstående last vore destinerad till annan

tullhamn inom riket, kunde berättigas att på resan till sistberörda hamn inlöpa i frihamn. Det vore dock icke blott berörda stadganden, som, enligt nämndens mening, skulle komma att verka menligt för de nya institutionerna, utan jemväl andra bestämmelser, som begränsade verksamheten inom blifvande frilager och frihamnar, vore i nämndens tanke högst betänkliga. Detta gälde särskildt om förslagen, att spanmål icke skulle få intagas vare sig å frilager eller i frihamn, samt att restitution af erlagda tillverkningsafgifter icke skulle beviljas för varor, som intoges å frilager. Att på detta sätt försvåra produktionsvilkoren inom de tullfria områdena för alla de industrier, vid hvilka spanmål samt varor, för hvilka tillverkningsafgifter skulle erläggas, kunde komma till användning, syntes icke välbetänkt. Snarare hade man kunnat vänta att, då afsigten vore att inom ifrågavarande institutioner framkalla industriell verksamhet, komitén skulle hafva försökt att både bereda denna verksamhet de största möjliga fördelar och tillika för de inom tullinlandet framställda produkter skaffa ökad användning. Hvad särskildt beträffade spanmål, skulle antagande af komiténs förslag äfven medföra det mycket betänkliga förhållandet, att, medan södra Sverige i Köpenhamns frihamn, der omsättningen af spanmål utgjorde en mycket betydande del af rörelsen, hade ett tullfritt upplag för sitt behof af utländsk spanmål, skulle deremot hela det öfriga Sverige komma att sakna ett dylikt upplag. Och betydelsen af ett sådant kunde icke skattas nog högt, då det bidroge i hög grad att förhindra stora prisvexlingar å varan, och detta i såväl konsumentens som producentens intresse. Ty å ena sidan gjorde ett dylikt upplag det möjligt att, när prisen visade tendens att stiga allt för hastigt, genom omedelbar import från upplaget moderera dem, och å andra sidan förhindrade det, att på den inhemska marknaden infördes mera spanmål än som motsvarade det förefintliga behovet, hvarigenom åter ett oskäligt prisfall kunde undvikas. Visserligen förefunnes rätten att å nederlag intaga spanmål, men, frånsedt att denna rättighet varit i fråga att borttagas, torde den större frihet att behandla de upplagda varorna, som frilager och frihamn skulle medgifva, med hänsyn till hvad af nämnden anförts, icke skäligen böra förbjudas i fråga om spanmål. Den skilnad, som med afseende å restitution af erlagd tull ansetts böra föreskrivas mellan frilager och frihamn, syntes nämnden knappast vara tillräckligt motiverad endast med hänsyn till den nödiga kontrollens effektivitet, men denna skilnad, likasom äfven ofvanberörda förslag, att ej heller restitution af tillverkningsafgifter skulle ega rum å frilager, torde komma att högst väsentligt motverka inrättandet af frilager på de mindre betydande platser, der förutsättningar eljest kunde

finnas för anläggande af ett industrielt frilager, men hvilka icke kunde bära kostnaderna för den vida dyrbarare anläggningen af en frihamn. Slutligen har nämnden dels, i anledning af den i § 7 af komiténs författningsförslag förekommande bestämmelsen, att ansökning om tillstånd att inrätta frihamn skulle vara åtföljd af, bland annat, förslag till taxa å hamnafgifter inom frihamnen, framhållit, att uttrycket »hamnafgifter» icke skulle vara fullt lämpligt, då ett hufvudsakligt vilkor för frihamnens ändamålsenliga bedrivande borde vara frihet från de umgälder, som under namn af hamnafgifter uppbyres i andra hamnar, och att berörda uttryck därför syntes bära för undvikande af missförstånd ändras till »afgifter» eller något liknande, dels ock anmärkt, att den tid af fem år, för hvilken, enligt § 12 af förslaget, afgifter inom frilagar och frihamn skulle fastställas, vore ganska godtyckligt vald, och att lämpligare skulle vara, att sådan taxa fastställdes att gälla tillsvidare, då i sådant fall möjligen behöfliga ändringar deri skulle lättare kunna genomföras.

Tullkammaren i Stockholm har ansett, att frilagers- och frihamnsinstitutioner icke skulle för vårt land få samma betydelse, som de egde för det land, hvarmed man syntes vilja inleda täflan, eller Danmark och ej heller stode i full öfverensstämmelse med de skyddsprinciper, som vunnit uttryck i den af Riksdagen antagna och den 8 juni 1892 i nåder fastställda tulltaxa med deri sedermera vidtagna förändringar, då, enligt tullkammarens förmenande, dessa institutioner skulle i första hand komma att gynna handeln med utländska fabriksalster och detta på ett sådant sätt att de fördelar, som af institutionerna förväntas för vårt lands exportindustri, blefve jemförelsevis obetydliga, hvarjemte tullkammaren framhållit, att, derest, på sätt komitéen föreslagit, det blefve medgifvet att i hvilken som helst stapelstad anlägga frihamn, detta skulle för statsverket kunna medföra stora omkostnader och utgifter, hvilka blefve särskildt känbara derigenom, att tullintraderna sannolikt komme att icke allenast ojemnt inflyta, utan äfven minskas, i händelse de ifrågasatta institutionerna komme till stånd. Några praktiska svårigheter för institutionernas införande i tullagstiftningen har tullkammaren emellertid icke funnit kunna möta, men förmenat, att med meddelandet af de speciella föreskrifter, som i sådant hänseende erfordrades, lämpligen borde anstå, intill dess institutionerna blifvit medgifna.

Nederlagskontoren i Stockholm och Göteborg hafva inskränkt sig till att mot komiténs författningsförslag framställa speciella anmärkningar.

Tullkammaren i Göteborg har förmålt sig i hufvudsak instämma i hvad komitéen i sitt betänkande anført, men uttalat sig dels mot den föreslagna bestämmelsen, att spanmål samt bränvin och sprit icke skulle

få å frilager intagas eller i frihamn införas, hvilken bestämmelses syfte tullkammaren förmenat kunna lika väl vinnas allenast genom att permanent eller tillfälligt förbjuda införsel till tullinlandet från frilager eller frihamn af dessa varuartiklar, dels mot det föreslagna förbudet mot användande inom de tullfria områdena till förtäring eller eljest till personligt bruk af utländska, tullpligtiga, men oförtullade varor eller svenska varor, för hvilka restitution af tull eller tillverkningsavgifter begärts, dels ock mot att, på sätt komitén ifrågasatt, lossadt eller lastadt tonnage skulle läggas till grund för fartygsumgålders beräkning i stället för fartygs nettodräktighet, hvarjemte tullkammaren i öfrigt framställt åtskilliga detaljanmärkingar mot komiténs författningsförslag.

Tulldirektören i Göteborg har framhållit önskvärdheten af införandet i vårt land af begge nu ifrågavarande institutioner, hvilka, enligt hans öfvertygelse, skulle bereda afsevärda fördelar icke blott för landets handel och sjöfart, utan äfven för dess öfriga näringsgrenar. Vidkommande komiténs förslag till författning har tulldirektören anført att, då förslaget i hvad det anginge frilager i väsentliga delar öfverensstämde med det för 1886 års Riksdag framlagda förslag till förordning i detta ämne samt i hvad det afsåge frihamn torde kunna anses motsvara behovet af sådana allmänna bestämmelser derom, som i frågans nuvarande läge vore erforderliga, han, ehuru hvad tullkammaren och nederlagskontoret i Göteborg i deras i ärendet afgifna yttranden mot förslaget anmärkt syntes honom i flera afseenden vara förtjent af uppmärksamhet, dock ansåge sig sakna giltig anledning att mot detsamma framställa någon hufvudsaklig erinran, helst det, med hänsyn till svårigheterna att kunna åstadkomma en fullständig och i alla dess delar fullt ändamålsenlig lagstiftning rörande ifrågavarande för våra förhållanden främmande institutioner, kunde antagas, att, derest de bestämmelser, som nu kunde komma till stånd, skulle under deras tillämpning visa sig i ett eller annat hänseende erfordra tillägg eller jemkningar, sådana ändringar på grund af vunnen erfarenhet skulle med större sakkännedom då kunna åvägbringas.

Tullkammaren i Malmö har icke haft något att mot komiténs betänkande erinra.

Efter att sålunda hafva lemnat en redogörelse såväl för hufvudpunkterna i komiténs betänkande som för det väsentliga innehållet af de till embetsverken i ärendet inkomna yttranden få embetsverken för egen del i underdånighet anföra följande:

Hvad först angår frågan om frilagersinstitutioners införande i vårt land, så hafva embetsverken, på sätt ofvan berörts, redan förut en gång

haft tillfälle att i denna fråga gemensamt sig yttra, nämligen i det underdåniga utlåtande, embetsverken, på grund af erhållen nådig befallning, den 4 juni 1885 afgåfvo öfver särskilda den 27 oktober 1882 förordnade komiterades betänkande jemte förslag till förordningar om kreditupplag och frilager samt deraf beroende ändringar i tullstadgan och handelsbalken.

Med afseende å de väsentliga fördelar, frilagersinstitutionen, hvilken då liksom nu förutsatts icke skola föranleda till någon kostnad för statsverket, enligt embetsverkens åsigt skulle komma att medföra för den svenska handeln, tillstyrkte embetsverken i berörda underdåniga utlåtande, att denna institution måtte, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det då föreliggande förslaget, i den svenska tullagstiftningen införas. Några omständigheter hafva icke derefter tillkommit, som kunna föranleda embetsverken att frångå sin då uttalade mening, om än embetsverken, med hänsyn till de förändringar, som sedan dess vidtagits i Sveriges tullsystem, måste i likhet med nu ifrågavarande komité finna ej mindre att för rättigheten att inrätta och begagna frilager numera böra i åtskilliga hänseenden stadgas vilkor, hvilka vid förberörda tidpunkt ej kunde anses behöfliga, än äfven att till förebyggande deraf, att vissa varuartiklar, i hvilkas vikt enligt gällande tulltaxa afdrag ej får ega rum för omslag, askar m. m., skulle, genom att å frilager ompackas i vida lättare emballage, än hvori det vore möjligt att införa dem från utrikes ort, eller helt och hållet befrias från emballage, kunna undgå en ofta ganska betydlig del af det bestämda tullbeloppet, institutionens införande ovilkorligen förutsätter sådana ändringar i tulltaxan att för antydda artiklar nettoförtullning efter en förhöjd tullsats införas.

Då berörda föreskrifter om inbegripande i varans vikt af omslag etc. hufvudsakligen tillkommit i syfte att underlätta tullbehandlingen af ifrågavarande artiklar samt att åstadkomma enhet deri, kunna embetsverken visserligen icke undgå att finna ganska stora betänkligheter möta mot dylika ändringars vidtagande, men dessa betänkligheter synas dock embetsverken icke böra tillmätas den betydelse att på grund af dem frilagersinstitutionen bör tillbakavisas.

För de af komitén föreslagna förbud mot intagande å frilager af spannmål, äfvensom af brännvin och sprit för annat ändamål än för användning till tillverkning af andra varor anse embetsverken giltiga skäl hafva anförts; och mot de bestämmelser rörande frilager, komitén i öfrigt föreslagit, hafva embetsverken icke i hufvudsak funnit något att erinra, om än desamma syns embetsverken gifva anledning till vissa detaljanmärknings, för hvilka här nedan kommer att närmare redogöras.

Hvad åter angår frihamnsinstitutionen, kunna embetsverken i åtskilliga afseenden icke dela komiténs derom uttalade uppfattning. Till en början hysa embetsverken tvifvel om, huruvida den viktigaste förutsättningen för att anläggningen af frihamn skall uppfylla det dermed afsedda ändamål, eller tillräckligt utländskt uppland förefinnes för en sådan anläggning inom vårt land. Afsättningen af det egna landets produkter, äfvensom införandet dit af produkter, som der skola förbrukas, kunna nämligen uppenbarligen icke hafva fördel af frihamn i annan mån än så vida denna verkligen varder, på sätt komitén föreställt sig skola blifva fallet, ett centrum för mera omfattande transit- och exporthandel, hvilket åter förutsätter tillgången till något afsevärdt utländskt uppland. Embetsverken hålla dock före att tillräckligt sådant hvad Sverige beträffar icke finnes hvar helst en frihamn här i landet blefve anlagd, i synnerhet som trafiken på det största, för vårt land påräkneliga utländska trafikområdet, nämligen Finland och Ryssland, icke lärer med afseende på befintligheten af Köpenhamns och Tysklands frihamnar kunna antagas blifva på långt när odelad. Visserligen kunna embetsverken för denna sin uppfattning lika litet åberopa några på tillförlitliga beräkningar grundade skäl som komitén för sin motsatta åsigt; men erfarenheten från Köpenhamns frihamn, der trafiken hittills näppeligen torde hafva motsvarat förväntningarne, oaktadt derstädes Sverige kan såsom utländskt uppland påräknas, synes dock gifva stöd för embetsverkens mening.

Vidare har komitén såsom en bestämd förutsättning för att afsedt gagn skulle kunna vinnas af svensk frihamn uppställt, att lätnader bereddes i de nu å sjöfarten hvilande umgälder till statsverket, samt i sådant hänseende ansett erforderligt, att lastpenningarne för hela landet afskaffades, och att fyr- och båkafigterna dels nedsattes, dels ock antingen bestämdes att utgå efter lossadt och lastadt tonnage eller ock omfördes till en afgift å varorna att uppbäras, då dessa utginge från frihamn till afsättning inom landet. Härigenom lärer frågan om frihamnsinstitutionens införande hafva gifvits en större räckvidd än såsom afseende allenast frågan om inrättande af en lämplig tullupplagsinstitution. För bedömande af frågan i denna omfattning synes embetsverken nödvändigt, att ett öfvervägande af å ena sidan de fördelar, frihamnsinstitutionen skulle erbjuda landet i dess helhet mot å andra sidan de uppoffringar, som sålunda blifvit ifrågasatta, egde rum, i hvilket afseende embetsverken för sin del anse de fördelar, som komitén framhållit skola beredas af ifrågasvarande institution utöfver dem, hvilka frilagersinstitutionen skulle erbjuda, så mycket mera vara tvifvelaktiga som sagda fördelar lära vara beroende

uteslutande af huruvida för ändamålet tillräckligt utländskt uppland må kunna påräknas, i fråga hvarom embetsverken dock, på sätt här ofvan redan anförts, betvifla, att komiténs förväntningar skola varda uppfyllda.

I allt fall lärer, för så vidt, på sätt komitén ansett, frihamnsinstitutionen skall vara betingad af de nuvarande fartygsumgåldernas afskaffande, nedsättning eller utgörande efter andra än för närvarande gällande grunder, vara nödvändigt, att, innan allmänna bestämmelser meddelas rörande inrättande af frihamn, visshet varder vunnen i hvad mån några sådana förändringar i afseende å dessa umgälder, som nyss antydts, må lämpligen kunna genomföras.

Slutligen och med afseende å de af komitén angifna förutsättningar, att statsverket derjemte skulle vidkännas kostnader ej mindre för aflönande af erforderlig tullpersonal vid frihamn, än äfven i form af bidrag för sådan anstalts anläggning m. m., anse embetsverken det jemväl ur denna synpunkt böra kunna ifrågasättas lämpligheten att genom generella lagbestämmelser rörande frihamn staten sålunda bundes vid kostnader till obestämda belopp. Hvad angår de af komitén föreslagna speciella bestämmelserna rörande trafiken till och från frihamn, så synes det embetsverken ej heller lämpligt att i detta ämne meddela en för frihamnar i allmänhet gällande författning, då, på sätt komitén ock sjelf framhållit, de i detta afseende erforderliga och lämpliga föreskrifter i mångt och mycket måste blifva beroende af hvarje hamns läge och lokala förhållanden i öfrigt, för så vidt å ena sidan nödig säkerhet för kronans rätt skall kunna bibehållas och å andra sidan trafikens befogade kraf å lättnader behörigen tillgodoses. Det torde nämligen vara uppenbart, att åtskilliga bestämmelser, särskildt rörande trafiken sjöledes, måste varda väsentligen olika för frihamn i exempelvis Stockholm än för frihamn i Malmö med dess belägenhet omedelbart vid öppen sjö.

Med de nu gjorda anmärkningarne vilja embetsverken dock ingalunda hafva uttalat, att icke möjlighet må kunna beredas en kommun eller ett konsortium af enskilda personer, som sådant åstundar, att anlägga frihamn i Sverige, utan hålla endast före, att frågan härom bör i hvarje särskildt fall prövas och bestämmelser meddelas, lämpade efter den ifrågakomna platsens läge och lokala förhållanden. Så har ock skett såväl i Danmark som i Tyskland.

Embetsverkens granskning af det utaf komitén afgifna förslag till gemensam förordning om frilager och frihamn har ock gifvit stöd för embetsverkens nyssberörda uppfattning derom att det vore mindre lämpligt, att generella bestämmelser meddelades, afsedda att tillämpas för frihamn hvar

helst den anlades, enär, om än vissa af de af komitén föreslagna bestämmelser äro af mera konstitutiv beskaffenhet och synas böra ligga till grund för bestämmelser om frihamn hvarhelst en sådan må komma till stånd, åtskilliga andra af sagda bestämmelser dock äro af den innebörd, att desamma vid granskningen gifvit anledning till olika anmärkningar allt efter som frihamnen antoges skola vara belägen å den ena eller andra af de orter, hvarom torde blifva fråga för anläggning af dylik hamn. Vid sådant förhållande och då de ofvan såsom mera konstitutiva antydda bestämmelserna i allmänhet sammanfalla med motsvarande bestämmelser rörande frilager, hafva embetsverken ansett sig icke ega anledning att här närmare redogöra för detaljgranskningen af förslagen om frilager och frihamn än för så vidt de afse frilagersinstitutionen; och öfvergå embetsverken nu till redogörelse för nämnda granskning, hvilken fördenskull hänför sig till komiténs förslag till förordning ensamt om frilager.

§ 1.

Enligt andra stycket af denna § skola inhemska varor, som intagas å frilager, i olikhet med hvad i afseende å dylika varor, som inkommit i frihamn, af komitén föreslagits, icke i fråga om rätt till restitution af tull- och tillverkningsavgifter anses såsom ur riket utförda, ehuru de vid återinförsel skulle behandlas lika med direkt från utlandet å frilager intaget gods och således, om de äro af tullpliktigt slag, draga full tull.

De anmärkningar, Stockholms handels- och sjöfartsnämnd framställt emot den skilnad, som i berörda hänseende af komitén gjorts mellan frilager och frihamn, synas embetsverken befogade. Någon större svårighet bör ej möta vid ett frilager än vid en frihamn att vid intagande derå af sådana inom landet tillverkade varor, för hvilka vid utförsel till utrikes ort restitution af tillverkningskatt eller af erlagd tull för utländska, vid varornas tillverkning använda råämnen eger rum, verkställa den kontrollbehandling, som för restitutionens åtnjutande må erfordras, och ej heller att, sedan godset inkommit inom det tullfria området, öfvervaka, att detsamma icke derinom till förtäring eller eljest till personligt bruk användes eller derifrån obehörigen i landet åter införes. Och ingalunda lärer det vara i och för sig med frilagersinstitutionens syfte att främja vårt lands export öfverensstämmande, att en frilagershafvare, som exempelvis ville för export inom frilagret förfärdiga klädespersedlar, hvartill kunde användas sådana här i riket af utländska råämnen tillverkade väfnader, för hvilka vid utförsel deraf till utrikes ort tullrestitu-

tion, enligt § 9 mom. 1 tulltaxeunderrättelserna, får åtnjutas, eller tillverka en vara, för hvars beredning erfordrades bränvin, skulle se sig nödsakad att dervid använda uteslutande utländska materialier.

Embetsverken anse därför att i förevarande § bör intagas en bestämmelse derom, att svenska varor, som å frilager intagits, skola jemväl i fråga om rätt till restitution af tull- och tillverkningsafgifter anses såsom ur riket utförda.

§ 3.

Af skäl, som nedan under § 6 anföras, anse embetsverken en bestämmelse om frilagersegares skyldighet att ställa säkerhet för den i förevarande § omförmälda kostnad böra redan här meddelas. För innehållet af denna bestämmelse redogöres likaledes under § 6.

§ 4.

Det synes embetsverken kunna ifrågasättas, huruvida icke det i denna § stadgade vilkor, att förläggande af frilager i närheten af stapelstad endast må ega rum, der särskilda lokala förhållanden det betinga, rätteligen bör intagas redan i § 1 första stycket.

För öfrigt läser en omredigering af förevarande § i syfte att tydligare, än med dess nuvarande lydelse skett, utmärka, att tillstånd till frilagets inrättande i närheten af stapelstad skall af Konungen meddelas, vara erforderlig.

§ 5.

Den i § 7 meddelade förklaring, att tillstånd att inrätta frilager jemväl innefattar rätt att drifva anstalten, torde böra i stället införas i denna §.

§ 6.

Enligt denna § skall, när ansökning om inrättande af frilager göres af bolag eller enskild person, i sammanhang dermed för statens kostnad för tullbevakning, expedition och bokföring vid den ifrågasatta anstalten ställas vederhäftig borgen eller annan säkerhet för en tid af minst fem år.

Embetsverken anse denna bestämmelse böra ur paragrafen utgå och i stället i § 3, hvarest stadgas, att ifrågavarande kostnader skola

af frilagrets egare gäldas, göras ett tillägg derom, att denne, innan frilagret må för sitt ändamål öppnas, skall för samma kostnader ställa säkerhet, som af Generaltullstyrelsen godkännes, hvarigenom sistnämnda § skulle bringas i öfverensstämmelse med motsvarande § i 1886 års förslag.

Det har nämligen synts embetsverken hvarken behöfligt eller lämpligt att fordra, vare sig att redan vid sökandet af tillstånd att inrätta ett frilager och således vid en tidpunkt, då en beräkning af ifrågavarande kostnader näppeligen låter sig göra, sådan säkerhet som ofvan berörts skulle aflemnas, eller att densamma skulle ställas för en tid af minst fem år. För betryggande af statsverkets säkerhet kan en dylik bestämmelse icke heller vara erforderlig, då vid beviljande af tillstånd att inrätta och drifva ett frilager såsom vilkor därför gifvetvis alltid kommer att stadgas, att ifrågavarande kostnader skola af anstaltens egare förskottsvis eller omedelbart gäldas, vid äfventyr att eljest tillståndet skall vara förverkadt och lagret ofördröjligen utrymmas, samt således ett förskjutande af tullmedel utaf dylika kostnader endast undantagsvis och då endast för en kortare tid bör kunna ifrågakomma.

Förevarande § stadgar äfven att, för den händelse ansökning om inrättande af frilager göres af en kommun, förbindelse af kommunen att under minst tem år svara för ofvan omförmälda kostnader skall åtfölja ansökningen. Denna föreskrift synes embetsverken böra, utan att med någon annan ersättas, ur författningen utgå, då, äfven om det, hvilket, enligt embetsverkens åsigt, näppeligen är antagligt, skulle inträffa, att en kommun företoge sig att anlägga och drifva frilager, någon anledning icke lärer förefinnas, hvarför denna kommun skulle vara befriad från enahanda skyldighet uti ifrågavarande hänseende som annan egare af dylik anstalt.

§ 7.

Ur denna § skulle, på grund af hvad embetsverken under § 5 hemställt, orden *»hvilket jemväl innefattar rätt att drifva anstalten»* utgå.

I stället torde, då komitén lärer få anses hafva med stadgandet i förevarande § afsett, att äfven rättigheten att drifva en redan öppnad frilagersanstalt icke skulle få öfverlätas utan sådant medgifvande, som i paragrafen omförmäles, deri efter ordet »frilager» böra införas orden *»likasom rätten att drifva en redan inrättad sådan anstalt»*.

Bestämmelsen, huru förhållas skall, derest innehafvare af ett fri-

lager skulle varda försatt i konkurs eller omyndighetstillstånd, eller derest eganderätten till frilager genom innehafvarens död öfvergår till annan, saknas.

§ 8.

Den i denna § meddelade bestämmelse skulle, i händelse hvad embetsverken under § 6 hemställt vinner bifall, icke vidare vara behöflig och paragrafen således ur författningen utgå.

§ 10.

Då tillstånd att inrätta frilager i närheten af stapelstad skulle af Konungen meddelas, synes för dylikt frilager det i förevarande § omförmälda reglemente äfven böra af Konungen fastställas.

§ 16.

I mom. 1 af denna § torde böra intagas en uttrycklig föreskrift derom, att i ansökning, hvarom i momentet omförmäles, uppgift skall lemnas om arten af den verksamhet, sökanden afser att inom frilagret idka.

§ 18.

Derest, på sätt embetsverken under § 1 föreslagit, varor, som å frilager intagits, skulle i fråga om rätt till restitution af tull- och tillverkningsafgifter få betraktas såsom ur riket utförda, påkallas deraf att det i nu ifrågavarande § meddelade förbud mot att inom frilager till förtäring eller eljest till personligt bruk använda utländska varor af tullpliktigt slag, med mindre de förut blifvit i riket behörigen införtullade, utsträcker jemväl till sådana svenska varor, för hvilka restitution af tull- eller tillverkningsafgifter blifvit vid varornas intagande å frilagret ifrågasatt.

§ 20.

Enligt hvad komitén föreslagit skulle ett frilager få begagnas, förutom af anstaltens egare eller innehafvare, endast af den, som vore berättigad att här i riket idka handel eller annat näringsyrke och derjemte blifvit af Generaltullstyrelsen såsom frilagershafvare godkänd.

Derest dessa bestämmelser blefve lag, torde i dem ett hinder ligga för införande, hvad frilager angår, af den uti förevarande § föreslagna warrantsinstitutionen, då väl en förutsättning därför måste vara, att en hvar, som genom ett warrantsbevis fått på sig öfverlåtet eganderätt till gods, intaget å frilager, skulle vara berättigad att åtminstone i vissa afscenden för detta gods begagna sig af frilagret.

I allt fall lärer det icke böra ifrågakomma att, på sätt i denna § skett, gifva på hand, att omförmälda institution skulle warda i vårt lands lagstiftning införd, innan ännu någon närmare utredning, om och under hvilka vilkor detta skulle kunna ega rum, föreligger.

Embetsverken anse således ifrågavarande § böra utgå.

§§ 30—31.

I § 30 mom. 1 medgifves, att till utförsel sjövägen angifvet frilagersgods, som blifvit plomberadt, må, utan att af bevakning åtföljas, föras till inlastningsstället; och enligt mom. 3 af nämnda § samt § 31 må frilagersgods, som angifvits till utförsel landvägen till annat land än Norge eller till försändning till inrikes ort, likaledes efter verkställd plombering utlemnas till frilagershafvaren mot skyldighet för denne att inom trettio dagar från afsändningsdagen till frilagrets tullexpedition aflemna bevis om godsets framkomst, hvarefter i § 39 stadgas, att frilagershafvare, hvilken icke inom viss tid företer bevis om inlastning af plomberadt frilagersgods, som jemlikt föreskriften i ofvanförstnämnda författningsrum af honom fått mottagas, likasom ock frilagershafvare, som uraktlåter att inom den i § 30 mom. 3 och § 31 stadgade tid aflemna föreskrifvet framkomstbevis, skall vara förfallen till böter till belopp, motsvarande högsta gällande tullsats för hvarje kilogram af varans bruttovigt.

Ehuruval en dylik rätt för godsegare att sjelf taga i besittning utländskt, oundersökt gods, som i sagda moment af § 30 och i § 31 medgifves, icke står i öfverensstämmelse med eljest antagna grundsatser, anse embetsverken dock, med hänsyn till det stränga ansvar, som för underlåtenhet att fullgöra ofvan omförmälda bevisningsskyldighet rörande godsets inlastning eller framkomst stadgats, och då, om icke ifrågavarande rättighet blefve frilagershafvare tillerkänd, fördelarne af frilagersinstitutionen skulle i väsentlig mån förringas, sig icke böra afstyrka hvad i förevarande hänseende blifvit, i öfverensstämmelse med 1886 års förslag § 7 mom. 1, 3 och 4, af komitén föreslaget; men när den i § 39 meddelade ansvarsbestämmelsen för sin tillämpning förutsätter, att gods,

som i § 30 mom. 1 och 3 samt i § 31 afses, varder före dess utlemnande från frilagret uppvägd, hafva embetsverken funnit en uttrycklig föreskrift härom böra, på sätt nederlagskontoret i Göteborg ock hemställt, i dessa författningsrum intagas.

§ 33.

I denna §, hvilken handlar om uttagning af gods från frilager för uppläggning på nederlag å samma ort, anse embetsverken, i likhet med tullkammaren och nederlagskontoret i Göteborg, att en föreskrift om debitering af nederlagsafgift för godset bör, i öfverensstämmelse med hvad i § 34 skett i afseende å transitafgiften för gods, som från frilager öfverflyttas å transitupplag, införas, hvilket lämpligen torde kunna ske på så sätt att mellan de å fjerde raden af paragrafens andra stycke förekommande orden »hvarefter» och »godsets» orden »å godset belöpande nederlagsafgift debiteras» inskjutas.

§ 36.

Efter orden »som angifvits till uttagning från frilager» i denna § synes embetsverken böra inskjutas orden »för utförsel eller för försändning till annan inrikes ort».

§ 44.

Sedan i första punkten af denna § stadgats, att böter, som ådömas enligt § 40, skola fördelas jemlikt § 146 tullstadgan, föreskrifves i paragrafens andra punkt, att af böter, som eljest ådömas enligt förordningen, hälften skall tillfalla kronan och hälften tullstatens enskilda pensionsinrättning.

Då emellertid sistberörda föreskrift tydligtvis är afsedd att gälla jemväl beträffande böter enligt förslaget § 39, men dessa böter skulle af tullförvaltningen kunna hos frilagershafvaren uttagas, utan att frågan om dennes skyldighet att dem utgifva underställes domstols pröfning, lärer efter orden »eljest ådömas» å första raden af paragrafens andra punkt böra införas orden »eller uttagas».

Komiténs förslag till vissa af frilagersinstitutionens införande på kallade ändringar i gällande tullstadga har icke synts embetsverken gifva

anledning till några anmärkningar; men embetsverken hafva ansett sig böra här erinra att efter förslaget afdgifvande i en af de paragrafer det-samma berör, nemligen § 81, en ändring blifvit genom nådig kungörelse den 28 juni 1895 vidtagen till följd af Riksdagens lemnade medgifvande, att den så kallade utgående nederlagsafgiften finge upphöra.

Beträffande slutligen hvad komitén föreslagit i fråga om vissa ändringar i nådiga förordningen angående frilager för proviantering af fartyg i Öresund den 18 september 1874 hafva embetsverken icke funnit något deremot att erinra.

Stockholm den 30 maj 1896.

Underdånigst:

Kommerskollegium:

RICH. ÅKERMAN.

HUGO REHBINDER.

ERNST GÜNTHER.

Generaltullstyrelsen:

G. W. LÖNEGREN.

AXEL EKLUND.

GERHARD BERLIN.

Föredragande.

Adolf Berencreutz.